

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Sžo/1/2013
Identifikačné číslo spisu:	1012200508
Dátum vydania rozhodnutia:	24.09.2013
Meno a priezvisko:	JUDr., Ing. Miroslav Gavalec
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2013:1012200508.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací v senáte zloženom z predsedu senátu Ing. JUDr. Miroslava Gavalca PhD. a členov senátu JUDr. Igora Belka a JUDr. Eleny Berthotyovej PhD. v právnej veci žalobcu: Borsodi Tranzit Foglalkoztatási Közhazsnú Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság, so sídlom 3600 Ózd, Jászi. O. u. 3, Maďarsko, zast.: JUDr. Ladislavom Csákóom, advokátom, so sídlom advokátskej kancelárie Hviezdoslavova č. 4, Rožňava, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa - ústredie, so sídlom Ul. 29. augusta č. 8 a 10, 813 63 Bratislava 1, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutí správneho orgánu, na odvolanie žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Nitre zo dňa 30. januára 2013 č. k. 15S/53/2012-29, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre zo dňa 30. januára 2013 č. k. 15S/53/2012-29 m e n í tak, že rozhodnutie žalovanej č.: 10822-2/2012-BA zo dňa 01.02.2012 v spojení s rozhodnutím Sociálnej poisťovne, pobočka Topoľčany č.: 32062-44/2011-TO z 12.08.2011 z r u š u j e a vec jej v r a c í a na ďalšie konanie.

Žalovaný je povinný do 30 dní od doručenia rozsudku zaplatiť žalobcovi na účet jeho právneho zástupcu náhradu trov konania vo výške 489,06 € z titulu právneho zastúpenia.

Odôvodnenie

I.

Konanie na správnom orgáne

1. Rozhodnutím č. 10822-2/2012-BA zo dňa 01.02.2012 (príloha č. 11 administratívneho spisu) žalovaná ako odvolací orgán podľa § 179 ods. 1 písm. b) zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení (ďalej na účely tohto rozsudku len „zák. č. 461/2003 Z.z.“) v zmysle § 218 ods. 2 zák. č. 461/2003 Z.z. zmenila vo výrokovej časti rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Topoľčany č. 32062-44/2011-TO z 12.08.2011 vo veci zániku nemocenského poistenia, dôchodkového poistenia a poistenia v nezamestnanosti tak, že vypustila text: „... § 210 ods. 1 písm. a) zákona o sociálnom poistení...“ a

doplnila text: „...§ 210 ods. 1 zákona o sociálnom poistení...“.

V ostatnom rozhodnutí potvrdila tak, že pánovi K. K. C., občanovi I. (ďalej len „zamestnanec“) zaniklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti dňa 11.10.2007.

2. Žalovaná poukázala na to, že žalobca zotrval na rovnakých dôvodoch, ktorými brojil proti rozhodnutiu prvostupňového správneho orgánu o vzniku povinného nemocenského poistenia, povinného dôchodkového poistenia a povinného poistenia v nezamestnanosti poistenej osoby od 25. mája 2007.

3. S odkazom na ustanovenia § 14 ods. 1 písm. a), § 15 ods. 1 písm. a) a § 19 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. a čl. 13 ods. 2 písm. a) v spojení s čl. 14 ods. 1 písm. a) Nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71 zo 14. júna 1971 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnané osoby, samostatne zárobkovo činné osoby a členov ich rodín pohybujúcich sa v rámci spoločenstva v znení neskorších zmien a predpisov (ďalej na účely rozsudku len „Nariadenie č. 1408/71“) žalovaná zdôraznila, že zamestnanci sa počas doby vyslania preukazujú v štáte vykonávania zamestnania formulárom E 101 (potvrdenie o uplatniteľnej legislatíve), ktorý po podaní žiadosti a splnení podmienok vyslania vystaví nositeľ poistenia v štáte, kde je osoba poistená.

Ak však zamestnávateľ nespĺňa podmienky vyslania ustanovené v Nariadení č. 1408/71 a precizované v rozhodnutí Správnej komisie Európskych spoločenstiev pre sociálne zabezpečenie migrujúcich pracovníkov č. 181 z 13.12.2000, môžu na žiadosť zamestnanca a zamestnávateľa v zmysle článku 17 Nariadenia č. 1408/71 príslušné úrady dvoch alebo viacerých členských štátov spoločnou dohodou upraviť výnimky z ustanovení čl. 13 až 16 cit. nariadenia a odchylne upraviť podmienky vyslania v niektorých prípadoch.

Podľa čl. 13 ods. 2 písm. a) Nariadenia č. 1408/71 platí, že pokiaľ články 14 až 17 neustanovujú inak, tak sa na pracovníka zamestnaného na území jedného členského štátu vzťahujú právne predpisy tohto štátu dokonca aj vtedy, ak má bydlisko na území iného členského štátu alebo ak sa sídlo alebo miesto podnikania podniku alebo fyzickej osoby, ktorá ho zamestnáva, nachádza na území iného členského štátu.

Podľa čl. 14 ods. 1 písm. a) Nariadenia č. 1408/71 sa článok 13 ods. 2 písm. a) uplatňuje s nasledujúcimi výnimkami a výhradami:

i) Na pracovníka zamestnaného na území členského štátu podnikom, pre ktorý zvyčajne pracuje, ktorého tento podnik vyslal na územie iného členského štátu vykonávať pre tento podnik prácu, sa naďalej vzťahujú právne predpisy prvého členského štátu za predpokladu, že predpokladané trvanie tejto práce neprekročí 12 mesiacov a že tento pracovník nie je vyslaný nahradiť iného pracovníka, ktorý ukončil dobu svojho vyslania.

ii) Ak trvanie práce, ktorá sa má vykonať, presiahne dĺžku pôvodne očakávaného trvania v dôsledku nepredvídaných okolností a prekročí 12 mesiacov, na pracovníka sa ďalej vzťahujú právne predpisy prvého členského štátu až do dokončenia takejto práce za predpokladu, že príslušný orgán členského štátu, na územie ktorého bola dotknutá osoba vyslaná, alebo úrad určený týmto orgánom s tým súhlasí. Takýto súhlas sa musí vyžiadať pred uplynutím pôvodnej dvanásťmesačnej doby. Takýto súhlas sa však nemôže udeliť na dobu dlhšiu ako 12 mesiacov.

4. Uvedené ustanovenia podľa svojho odôvodnenia žalovaná aplikovala na následne zistený skutkový stav. Žalobca je personálnou agentúrou so sídlom v Maďarsku, ktorá na základe Zmluvy o dočasnom pridelení pracovníkov pridelať svojich zamestnancov prijatých v Maďarskej republike na vykonávanie činností do spoločnosti VALSABBIA SLOVAKIA, spol. s r.o., so sídlom v Bánovciach nad Bebravou.

5. Hoci uvedená Zmluva o dočasnom pridelení pracovníkov bola podľa žalovanej platná v období

- od 15. mája 2007 do 31. decembra 2007,

- od 1. januára 2008 do 31. decembra 2008,

maďarskí zamestnanci pokračovali vo výkone činnosti na území Slovenskej republiky aj v mesiacoch január a február 2009.

Následne zmluva na rok 2010 bola platná v období od 1. januára 2010 do 31. decembra 2010.

6. Na podnet maďarskej inštitúcie sociálneho zabezpečenia (Országos Egészségbiztosítási Pénztár /OEP/, Nemzetközi és Európai Integrációs Főosztály, Budapešť, t.j. obdoba zdravotnej poisťovne Maďarska) vykonala pobočka žalovanej kontroly poisťných pomerov zamestnancov žalobcu.

Počas kontroly bolo zistené, že zamestnancovi nebol vystavený vysielajúcim štátom (Maďarskou republikou) formulár E 101. Odporkyňa deklarovala, že nie je oprávnená skúmať dôvody, pre ktoré nebol zamestnancovi vystavený formulár E 101 vysielajúcim členským štátom a že ani nemá vedomosť o udelení výnimky podľa čl. 17 Nariadenia č. 1408/71.

7. Na druhej strane však konštatovala, že zamestnanec sa počas doby vyslania preukazuje v štáte vykonávania zamestnania formulárom E 101 (podľa žalovanej potvrdenie o uplatniteľnej legislatíve), ktorý po podaní žiadosti a splnení podmienok vyslania vystaví nositeľ poistenia v štáte, kde je osoba poistená. Takisto podľa žalovanej formulár E 101 potvrdzuje, že osoba, ktorej bol vystavený podlieha v oblasti sociálneho zabezpečenia legislatíve členského štátu, ktorý formulár E 101 vystavil a zároveň oslobodzuje danú osobu od povinnosti platiť príspevky na sociálne zabezpečenie v členskom štáte, resp. v členských štátoch, v ktorých vykonáva činnosť.

8. Preto s prihliadnutím na čl. 13 ods. 2 písm. a) Nariadenia č. 1408/71 sa podľa žalovanej na zamestnanca (t.j. pán C.) do 11. októbra 2007 v oblasti sociálneho zabezpečenia vzťahuje legislatíva Slovenskej republiky, pričom povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti na území Slovenskej republiky, ktoré vzniklo od 25. mája 2007 (začiatok výkonu činnosti), a toto poistenie zaniklo na území Slovenskej republiky dňom 11.10.2007 (ukončenie výkonu činnosti).

9. Vo vzťahu k rozsudku súdu Maďarskej republiky, na ktorý žalobca poukazoval, tento je podľa žalovanej právne záväzný a spôsobilý vyvolať právne účinky len na území Maďarska. Na základe dopytu na maďarský správny orgán odporkyňa zistila, že rozhodnutie súdu ich nezaväzuje na vystavenie formulárov E 101 a preto formulár E 101 nemôže byť ani vystavený.

10. Čo sa týka námietky žalobcu, že aby o začatí konania upovedomila všetkých známych účastníkov a umožnila im pred rozhodnutím oboznámiť sa s podkladmi rozhodnutia, tak žalovaná s odkazom na zák. č. 461/2003 Z.z., ako aj rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Sžo/20/2010 z 24.02.2011 zdôraznila, že túto povinnosť, na rozdiel od Správneho poriadku nemá.

Navyše, prvostupňová pobočka žalovanej sa viackrát snažila skontaktovať so žalobcom ešte pred vydaním rozhodnutia vo veci (napríklad listom z 20.04.2011 alebo z 26.05.2011).

11. Pokiaľ ide o námietku premlčania uvedenú v žalobe, žalovaná uviedla, že premlčaniu podliehajú všetky hmotné práva, t.j. majetkové práva, ak sa nevykonali v dobe ustanovenej zákonom. Rozhodnutiami o vzniku (zániku) povinného poistenia žalovaná nerozhodovala o svojich právach, napríklad v prípade predpísania poisťného, ale o právnom vzťahu vzniknutom, resp. zaniknutom na základe právnych skutočností, s ktorými sa tento vznik, resp. zánik spája. Žalobou napadnutým rozhodnutím sa len deklaruje existencia, resp. vznik právneho vzťahu, ktorý vznikol alebo zanikol priamo na základe nariadenia.

Z týchto dôvodov nie je možné námietku premlčania akceptovať.

II.

Konanie na prvostupňovom súde

A)

12. Proti tomuto rozhodnutiu žalobca podal na Krajský súd v Bratislave (neskôr odstúpené na Krajský súd v Nitre) žalobu zo dňa 29.02.2012.

13. Podľa žalobcu menovanému nikdy nevzniklo na území Slovenskej republiky povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti a preto ani zaniknúť nemohlo.

Žalovaný najmä neprihliadol k tomu, že správny orgán prvého stupňa so žalobcom riadne nekomunikoval, neupovedomil ho o začatí konania a následne s ním nekonal. Žalovaný ďalej neprihliadol,

že rozhodnutie neobsahuje zákonom vyžadované náležitosti v zmysle ustanovenia § 209 ods. zák. č. 461/2003 Z.z.

14. Žalobca ďalej namietal, že menovanému nevznikol pracovný pomer na území Slovenskej republiky na základe Zákonníka práce a už vôbec nie dňa 11.10.2007 na základe jeho vyslania, pričom nie je jasné, či uvedené poistenie zaniklo dňa 11.10.2007 na území Slovenskej republiky alebo Maďarska.

Žalobca je navyše toho názoru, že žalovaná vec nesprávne právne vec posúdila tým, že na vec aplikovala čl. 13 ods. (nebol uvedený) písm. a/ Nariadenia č. 1408/71. Podľa žalobcu na základe tejto definície nie je možné prijať záver o tom, že by menovanému zamestnancovi zanikli predmetné poistenia tak, ako to uvádza správny orgán.

15. Zamestnanec bol zamestnaný na území Maďarska, a preto sa na neho vzťahovali predpisy tohto štátu bez ohľadu na to, či sa sídlo alebo miesto podnikania podniku alebo fyzickej osoby, ktorá ho zamestnávala, nachádzalo na území iného členského štátu. V danom prípade nejde o vznik pracovného pomeru na Slovensku, ale sa jedná o vyslanie na výkon práce, ktorého očakávané trvanie nemalo prekročiť (a ani neprekročilo) 12 mesiacov.

Za tohto stavu s poukazom na ustanovenie čl. 14 ods. 1 písm. a) Nariadenia č. 1408/71 ako základnej právnej úpravy sa čl. 13 ods. 2 písm. a) sa podľa žalobcu nepoužije. Správny orgán sa pritom nezmieňuje o žiadnej skutočnosti, pre ktorú by neprichádzala do úvahy aplikácia čl. 14 ods. 1 písm. a) Nariadenia č. 1408/71.

16. Navyše žalovaná sa podľa žalobcu nevysporiadala ani so vznesenou námietkou premlčania a nesprávne stanovisko zaujala i k rozsudku maďarského súdu. Žalobca si svoje odvodové povinnosti riadne a včas splnil voči OEP (viď bod č. 6) a preto by bolo krajne nespravodlivé, aby tieto odvody musel zaplatiť duplicítne, aj na Slovensku, čo odporuje aj duchu, ale aj obsahu citovaného Nariadenia č. 1408/71.

Žalobca preto žiadal napadnuté rozhodnutie žalovaného zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

17. K podanej žalobe sa písomne vyjadrila žalovaná, ktorá má za to, že žalobca, hoci žiada preskúmať zákonnosť druhostupňového rozhodnutia, namietla v celej žalobe voči rozhodnutiu orgánu prvého stupňa. Žalobca pritom neprihliada na skutočnosť, že v rozhodnutí druhostupňového orgánu sa odvolací orgán ku všetkým námietkam uvedeným v odvolaní, ktoré sú totožné s námietkami uvedenými v žalobe, vyjadril v odôvodnení napadnutého rozhodnutia.

18. Podľa žalovanej od vstupu Slovenskej republiky do Európskej únie sa od 01.05.2004 v oblasti sociálneho zabezpečenia uplatňujú koordinačné nariadenia, ktoré majú prednosť pred vnútroštátnou legislatívou (viď citované Nariadenie č. 1408/71 a jeho vykonávacie nariadenie Rady /EHS/ č. 574/1972 zo dňa 21.03.1972).

Ďalej zopakovala svoje pôvodné argumenty o aplikácii čl. 13 ods. 2 písm. a) Nariadenia č. 1408/71, o zániku nemocenského poistenia, dôchodkového poistenia a poistenia v nezamestnanosti menovaného K. K. C. dňom 11.10.2007, o námietke premlčania a o účinkoch rozsudku maďarského súdu.

B)

19. Krajský súd ako súd prvého stupňa v neprítomnosti žalobcu preskúmal žalobou napadnuté rozhodnutie žalovaného, ako aj konanie, ktoré predchádzalo jeho vydaniu v rozsahu dôvodov žalôb, a dospel k záveru, že žaloba nie je dôvodná, a preto ju podľa § 250j ods. 1 O.s.p. zamietol.

20. Po citácii dotknutých ustanovení § 14 ods. 1 písm. a), § 15 ods. 1 písm. a), § 16, § 18 ods. 1, § 19 ods. 1 a § 231 ods. 1 písm. a) zák. č. 461/2003 Z.z. si krajský súd osvojil právny názor žalovanej, t.j. že sociálne poistenie zamestnancov, pohybujúcich sa v rámci Európskej únie, upravuje Nariadenie č. 1408/71, konkrétne pre prejednávajúcu vec jej ustanovenia článku 13 (9) ods. 1, ods. 2 písm. a) a čl. 17.

21. Po tom, čo sa oboznámil s obsahom administratívneho spisu, ako i výsledkami dokazovania sa krajský súd v celom rozsahu stotožnil s hore uvedenými skutkovými zisteniami a právnym záverom žalovanej.

22. Čo sa týka výkladu článku 14 ods. 1 písm. a) Nariadenia vo vzťahu k zamestnávaniu osôb agentúrami dočasného zamestnávania, krajský súd zdôraznil, že Európsky súdny dvor (resp. Súdny dvor Európskej únie, t.j. ďalej len „Súdny dvor“) podal výklad vo veci sp. zn. C-202/97 Fitzwilliam (rozsudok Súdneho dvora z 10. februára 2000), keď skonštatoval, že článok 14 ods. 1 písm. a) sa musí vykladať v tom zmysle, že s cieľom využiť výhody poskytované v danom ustanovení, podnik, zaoberajúci sa poskytovaním dočasných zamestnancov z jedného členského štátu, ktorí sú k dispozícii ako pracovníci na dobu určitú pre podniky so sídlom v inom členskom štáte, musí zvyčajne (bežne) vykonávať svoju činnosť v prvom štáte.

Z uvedeného rozsudku Súdneho dvora ďalej pre krajský súd vyplynulo, že podnik, zaoberajúci sa poskytovaním dočasných pracovníkov, zvyčajne vykonáva svoju činnosť v členskom štáte, v ktorom je usadený, ak zvyčajne vykonáva v tomto členskom štáte významné aktivity. To znamená, že dočasne prideliť svojich zamestnancov na výkon práce aj užívateľskému zamestnávateľovi, ktorý má sídlo na území jej domovského štátu, v danom prípade na území Slovenskej republiky. Na účely určenia, či podnik, zaoberajúci sa poskytovaním dočasných zamestnancov, zvyčajne vykonáva významnú činnosť v členskom štáte, v ktorom je usadený, môže príslušná inštitúcia tohto štátu posúdiť kritériá, charakterizujúce činnosti prevádzkované týmto podnikom.

23. Podľa názoru krajského súdu v preskúmvanej veci o takýto prípad nejde. Prvoradou podmienkou podľa krajského súdu pre uplatňovanie článku 14 Nariadenia č. 1408/71 je existencia priameho vzťahu medzi podnikom a zamestnancom, ktorého zamestnáva. Túto podmienku (napríklad uzavretie pracovnej zmluvy) žalobca ako zamestnávateľ osôb uvedených v rozhodnutí spĺňal, čo ani v žalobe nepopiera (krajský súd odkázal na text „... uvedené osoby zamestnával žalobca ako subjekt maďarského práva“) a jej naplnenie nebolo spochybnené (viď samotné Zmluvy o dočasnom pridelení).

24. Druhou rozhodujúcou podmienkou pre uplatnenie citovaného článku 14 je podľa krajského súdu existencia väzieb medzi podnikom a členským štátom, v ktorom bol podnik založený, čo podľa krajského súdu znamená, že článok 14 Nariadenia č. 1408/71 sa vzťahuje iba na tie podniky, ktoré obvykle vykonávajú významné ekonomické činnosti na území členského štátu, v ktorom boli založené. Preto krajský súd prisvedčil žalovanej a aj podľa názoru krajského súdu, túto druhú podmienku žalovaný ani správny orgán prvého stupňa neboli povinní skúmať, keďže vyplývala z oznámenia (žiadosti) príslušného orgánu sociálneho zabezpečenia v Maďarsku.

25. Na základe aplikácie hore uvedených záverov Súdneho dvora na prejednávajúcu vec krajský súd dospel k právnomu názoru, že postavenie zamestnancov žalobcu (t.j. osôb poskytnutých na výkon práce spoločnosti Valsabbia Slovakia spol. s r.o. na základe Zmlúv o dočasnom pridelení pracovníkov), z hľadiska sociálneho zabezpečenia, sa posudzuje nie podľa Zákonníka práce účinného na Slovensku, ale podľa článku 13 ods. 2 písm. a) Nariadenia č. 1408/71, teda v prvom rade sa skúma pravidlo uplatniteľnosti legislatívy, nakoľko zamestnanci žalobcu nemali vystavený formulár E 101 a vykonávali pridelené práce u užívateľskej organizácii na Slovensku.

Preto krajský súd konštatoval, že nie je možné aplikovať ust. § 14 ods. 1 písm. a) Nariadenia č. 1408/71, ako tvrdí žalobca. Tento článok upravuje výnimky, ktoré by bolo možné použiť, ak by žalobca postupoval v zmysle výzvy prvostupňového správneho orgánu a dodatočne by predložil súhlas žalovaného o možnosti dodatočného vystavenia formuláru E 101 pre vyslaných zamestnancov žalobcom na územie Slovenska.

26. K tvrdeniu žalobcu, že prvostupňový správny orgán s ním nekomunikoval, ani ho neupovedomil o začatí konania, v tejto veci neobstoí. Naopak, pre krajský súd zo spisového materiálu vyplýva, že žalobca bol upozornený aj na tú skutočnosť, že inštitúcia v Maďarsku oznámila prvostupňovému správnomu orgánu informáciu o nevystavení formuláru E 101. Žalobca teda bol upozornený na porušenie ust. § 231 zák. č. 461/2003 Z.z. a neriadil sa výzvou pobočky žalovanej.

27. Rovnako tvrdenie žalobcu, že si plnil svoje odvodové povinnosti riadne a včas v Maďarsku voči uvedeným osobám, krajský súd vyhodnotil, že toto ešte neznamená, že jeho postup je v súlade s právom

Európskej únie, teda že je správny a v preskúmvanej veci zamestnanec uvedený v napadnutom rozhodnutí nevykonával práce na území Slovenskej republiky na základe jeho vyslania alebo, že sa v období podľa vydaného rozhodnutia ani na území Slovenskej republiky nenachádzal.

28. Podľa názoru krajského súdu právnym základom napadnutého rozhodnutia je Nariadenie č. 1408/71, s ktorým žalovaná i prvostupňový správny orgán postupovali v súlade, nakoľko napadnuté rozhodnutie žalovanej, ako aj Sociálnej poisťovne, pobočka Topoľčany (obe rozhodnutia tvoria jeden celok) neukladajú žiadnu povinnosť žalobcovi ako účastníkovi konania (ba ani zamestnancovi uvedenému v rozhodnutí), ale iba deklarujú právny stav vyplývajúci z uplatniteľnej legislatívy v zmysle zásad Nariadenia č. 1408/71.

Citované Nariadenie v II. hlave s názvom „Určenie príslušnosti právnych predpisov“ obsahuje kolízne normy týkajúce sa určenia právnych predpisov upravujúcich sociálne zabezpečenie v prípade osôb, na ktoré sa predmetné nariadenie vzťahuje. Účelom tohto systému kolíznych noriem je podľa krajského súdu nielen zabrániť tomu, aby dochádzalo k súčasnej aplikácii niekoľkých vnútroštátnych právnych predpisov, v dôsledku čoho by mohli vznikať nežiaduce komplikácie, ale aj zabezpečiť, aby osoby, na ktoré sa nariadenie vzťahuje, nezostali bez dávok sociálneho zabezpečenia len preto, že neexistuje právny poriadok, ktorý by sa na nich vzťahoval (napríklad rozsudok Súdneho dvora č. C-196/90 vo veci účastníkov Fonds voor Arbeidsongevallen v. Madeleine De Paep).

29. Vo vzťahu k predloženému rozsudku Pracovnoprávneho súdu v Miskolci č. 5.M. 1714/2010/9 zo dňa 21. apríla 2011 krajský súd zhodne ako žalovaná uviedol, že ide o rozsudok, ktorý má teritoriálnu pôsobnosť pre územie Maďarska, a preto žalovaný správny orgán nebol povinný sa nim riadiť.

30. Následne jednotlivé námietky krajský súd vyhodnotil ako účelové konštatácie, ktoré nemajú žiadny vplyv na vydané rozhodnutia a nemôžu ani privodiť priaznivejšiu situáciu pre žalobcu.

III.

Odvolanie žalovaného/ žalobcu/stanoviská

A)

31. Vo včas podanom odvolaní zo dňa 20.03.2013 (č.l. 37) proti rozsudku krajského (prvostupňového) súdu žalobca prostredníctvom svojho právneho zástupcu konštatoval, že krajský súd

- neposúdil správne predmetnú vec a
- nevysporiadal sa so všetkými tvrdeniami a argumentmi žalobcu.

32. Predovšetkým žalobca nesúhlasil so záverom krajského súdu o vzniku a súčasnom zániku pracovného pomeru u dotknutého zamestnanca na území Slovenskej republiky, s ktorým záverom je spojený aj vznik povinného nemocenského, dôchodkového poistenia a povinného poistenia v nezamestnanosti zamestnanca (viď § 20 ods. 1 písm. a/ zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení). Avšak podľa žalobcu žalovaný síce vyslovil záver o zániku pracovného pomeru, avšak už neobjasnil kedy a na základe akej právnej skutočnosti toto nastalo, navyše v jeho administratívnom spise chýba dôkaz o vzniku, dátume, či forme a spôsobe pracovného pomeru, resp. jeho skončení. Naopak, žalobca zdôraznil, že menovaný K. K. C. bol naďalej zamestnancom žalobcu v hlavnom pracovnom pomere, ktorý nezanikol.

33. Ďalej žalobca svoje odvolacie argumenty upriamil na nesprávnu aplikáciu Nariadenia č. 1408/71. V súvislosti s uvedeným poukázal aj na pochybenie žalovanej, že ak konštatovala rozhodovanie podľa slovenskej legislatívy, potom mali byť konkrétne slovenské právne normy identifikované v zmysle § 209 citovaného zák. č. 461/2003 Z.z. (najmä ide o § 178 ods. 1 písm. a/ citovaného zák. č. 461/2003 Z.z.) v jej rozhodnutí a nie ponechané na „dovtípenie sa“ účastníka.

34. Tiež žalobca vytkol krajskému súdu, že sa nevysporiadal s otázkou, či v danom prípade išlo o dočasné pridelenie alebo vyslanie zamestnanca do slovenskej spoločnosti VALSABBIA SLOVAKIA s.r.o.

Záverom navrhol napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na nové konanie s tým, že si pre prípad úspechu uplatňuje i náhradu trov odvolacieho konania vo výške 161,76 €.

B)

35. Z vyjadrenia žalovanej (č.l. 41) zo dňa 18.04.2013 vyplýva, že sa stotožňuje s napadnutým rozsudkom krajského súdu. Na doplnenie žalovaná uviedla, že nie je kompetentná rozhodovať o vzniku a ani o zániku pracovného pomeru, ale v procese určenia uplatniteľnej legislatívy a následnom rozhodovaní o vzniku a zániku povinného nemocenského, dôchodkového poistenia a povinného poistenia v nezamestnanosti pána C. K. K. aplikovala Nariadenie č. 1408/71, čím aj rešpektovala čl. 249 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva.

36. Ďalej žalovaná zrekapitulovala svoje doterajšie argumenty podporujúce jej závery o nutnosti aplikovať príslušné články Nariadenia č. 1408/71 na prejednávanú vec s tým, že zdôraznila neprehliadnuteľnú absenciu formuláru E 101 (ako potvrdenie o uplatniteľnej legislatíve v zmysle článku 11 nariadenia Rady /EHS/ č. 574/1972, ktorým sa stanovuje postup pri vykonávaní Nariadenia č. 1408/71) u zamestnanca.

37. Rovnako žalovaná poukázala na čl. 16 rozhodnutia č. 181 Správnej komisie Európskych spoločenstiev pre sociálne zabezpečenie migrujúcich pracovníkov (konajúc v súlade s ustanovením čl. 80 ods. 3 Nariadenia č. 1408/71) z 13.12.2000 publikovaného v Úradnom vestníku Európskej únie, ktoré precizuje podmienky vyslania upravené v Nariadení č. 1408/71. Z neho pre žalovanú vyplýva, že potvrdenie (formulár E 101) môže mať retroaktívny účinok, keď by bolo vhodnejšie vydávať ho vopred.

38. Záverom žalovaná požiadala, aby odvolací súd potvrdil napadnutý rozsudok krajského súdu ako vecne správny.

IV.

Právne názory odvolacieho súdu

39. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší súd“) ako odvolací súd (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok v rozsahu a z dôvodov uvedených v odvolaní podľa § 212 v spojení s § 246c ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej v texte rozsudku tiež „O.s.p.“). Po zistení, že odvolanie bolo podané oprávnenou osobou v zákonnej lehote (§ 204 ods. 1 O.s.p.) a že ide o rozsudok, proti ktorému je podľa ustanovenia § 201 v spoj. s ust. § 250ja ods. 1 O.s.p. odvolanie prípustné, vo veci v zmysle dôvodov uvedených v § 250ja ods. 2 O.s.p. nenariadil pojednávanie a po neverejnej porade senátu jednomyseľne (§ 3 ods. 9 zák. č. 757/2004 Z.z.) dospel k záveru, že odvolanie je dôvodné, pretože napadnuté rozhodnutie správneho orgánu vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 250j ods. 2 písm. a/ O.s.p.), a preto postupom podľa § 220 v spoj. s § 246c ods. 1 O.s.p. rozsudok krajského súdu zmenil tak, že z dôvodu uvedenom v § 250j ods. 2 písm. a) O.s.p. napadnuté rozhodnutie žalovaného spolu s prvostupňovým rozhodnutím podľa § 250ja ods. 3 O.s.p. zrušil a vrátil mu späť na ďalšie konanie v zmysle nasledujúcich záverov.

40. Po preverení riadnosti podmienok vykonávania súdneho prieskumu rozhodnutí správneho orgánu (tzn. najmä splnenia podmienok konania a okruhu účastníkov) sa Najvyšší súd nestotožňuje so skutkovými závermi krajského súdu v tom rozsahu, ako si ich osvojil zo zistení uvedených žalovaným správnym orgánom, ktoré sú obsiahnuté v administratívnom spise.

Prvotnou otázkou, ktorú Najvyšší súd zvažoval bolo to, či na rozhodnutie o zániku (vzniku) povinného nemocenského poistenia, povinného dôchodkového poistenia a povinné poistenie v nezamestnanosti sa vzťahuje súdna ochrana poskytovaná správnym súdnictvom v zmysle článku 46 a násl. Ústavy Slovenskej republiky. Nakoľko žalobca je žalovanou označovaný ako zamestnávateľ vysielajúci zamestnancov na výkon pracovných činností do Slovenskej republiky k prijímajúcej slovenskej spoločnosti a s deklarovaním vzniku, resp. zániku povinného poistenia (nepriamo pracovného pomeru) prostredníctvom napadnutého rozhodnutia je priamo spojený vznik či zánik ďalších povinností (odvodových, registračných, resp. následných sankčných a iných povinností), Najvyšší súd dospel k záveru, že ide o rozhodnutie, ktoré svojim obsahom a dôsledkami spadá do okruhu rozhodnutí správnych orgánov uvedených v čl. 46 ods. 2 ústavy.

Preto sa Najvyšší súd ďalej zaoberal s podstatou súdneho odvolania proti rozsudku krajského súdu, ako

aj žaloby, ktorou sa žalobca domáha preskúmania rozhodnutia žalovaného a ktorou je

- základná právna otázka, ktorý právny predpis, či právny akt upravuje výber rozhodného práva uplatniteľného na vznik a zánik sociálneho poistenia cudzieho zamestnanca vykonávajúceho pracovné činnosti u zamestnávateľa so sídlom na území Slovenskej republiky vrátane vplyvu citovaných rozsudkov Súdneho dvora,

- objasnenie vplyvu formulárov E 101 na prejednávajúcu vec vzhľadom na ústavnú kolíznu normu obsiahnutú v čl. 7 ods. 2 a 4 ústavy, a tiež vo svetle záverov rozhodnutia č. 181 rozhodnutia Správnej komisie Európskych spoločenstiev pre sociálne zabezpečenie migrujúcich pracovníkov vrátane postavenia tejto Správnej komisie v zmysle ustanovenia čl. 80 ods. 3 Nariadenia č. 1408/71 v systéme orgánov Európskej únie, resp. prípustnosti dodatočných dôvodov vyslovených žalovanou až v súdnom konaní,

- vyriešenie prípustnosti dvojitého sociálneho poistenia zamestnanca, a tým spojenej otázky, či OEP je orgánom sociálneho poistenia v takom rozsahu, ako to predpokladá slovenská úprava, t.j. že zabezpečuje povinné ktorý zdanenia)

- vplyv charakteru a právneho poriadku, podľa ktorého bola Zmluva o dočasnom pridelení pracovníkov uzatvorená, na prejednávajúcu vec.

Práve tento právny rámec aj vymedzuje potrebné medze skutkového zistenia.

1) K správnej právnej aplikácii:

41. V zmysle ustanovení § 244 a nasl. O.s.p. správne súdnictvo predstavuje tú časť výkonu súdnej moci, ktorá predovšetkým preskúmava zákonnosť napadnutého rozhodnutia správneho poriadku. Pod pojmom zákonnosť zákonodarca okrem iného má na mysli správne právne posúdenie rozhodovanej veci, t.j. riadnu aplikáciu objektívneho práva vrátane výkladu dotknutých právnych noriem a jeho nedodržanie zakladá zrušujúci dôvod v zmysle § 250j ods. 2 písm. a) O.s.p. Preto zákonodarca uložil aj „ex offio“ povinnosť správne súdnictvu (§ 250j ods. 3 O.s.p.) preskúmať napadnuté rozhodnutie aj vo vzťahu k platnosti právneho predpisu, ktorý tvorí právny dôvod jeho výroku.

42. Z napadnutého rozsudku je aj pre Najvyšší súd nesporný skutkový stav, že žalobca ako spoločnosť súkromného práva s domicilom (sídlom) na území Maďarska a s charakterom agentúry dočasného pridelenia, nakoľko je registrovaná na B-A-Z okresnom úrade práce a zodpovedá podmienkam stanoveným pre takéto agentúry v Zákonníku práce 193/D.§. (1) v Maďarsku, na základe Zmluvy zo dňa 15.12.2007 o dočasnom pridelení pracovníkov (príloha č. 20 administratívneho spisu) vyslala svojich bližšie nešpecifikovaných zamestnancov na výkon časovo limitovaných činností (od 01. januára 2008 do 31. decembra 2008) do slovenskej spoločnosti Valsabbia Slovakia, s.r.o. so sídlom Partizánska č. 73, 957 01 Bánovce nad Bebravou (ďalej na účely rozsudku len „slovenská prijímajúca spoločnosť“). Právny režim, ktorý mal upravovať uvedenú zmluvu, sa mal v zmysle bodu 14. zmluvy riešiť maďarským právom, konkrétne podliehala maďarskému zákonníku práce.

Ďalej zo zmluvy vyplýva, že základné práva a povinnosti zamestnávateľa počas vyslania uvedených zamestnancov, t.j. právo vzniku a ukončenia zamestnania, ako aj povinnosť platiť zamestnancom mzdy, dodatočné náklady a zariadiť pre nich potrebné lekárske prehliadky, znášal žalobca ako zamestnávateľ. Naopak prijímajúca slovenská spoločnosť na seba prevzala záväzok zaplatiť žalobcovi poplatok v dohodnutej výške za dočasné pridelenie zamestnancov na rannú, dennú a nočnú zmenu, ako aj za nadčasovú prácu na týchto zmenách.

43. Je preto nepochybné, že pri subsumácii uvedeného skutkového stavu pod príslušnú právnu úpravu bolo potrebné aj zvážiť aplikáciu komunitárneho, resp. únieho práva v rámci všetkých jeho právnych aktov. Žalovaná aj tak postupovala a ako právny základ svojho rozhodnutia si vybrala príslušné ustanovenia Nariadenia č. 1408/71 a krajský súd sa následne v svojom odôvodnení zaoberal prieskumom riadnosti interpretácie takto zvoleného únieho práva.

44. Pokiaľ žalovaná si za svoj všeobecný právny základ rozhodnutia vybrala čl. 13 ods. 2 písm. a) Nariadenia č. 1408/71, potom základnou otázkou pri výklade uvedeného ustanovenia pre ňu mal byť výklad pojmu únieho práva „zamestnaný a kým“, t.j. bola zaťažená povinnosťou objasniť kritérium

pre naplnenie zásady „lex loci laboris“. Takýto prístup žalovanej k interpretácii uvedeného ustanovenia v napadnutom rozhodnutí celkom abscentuje, lebo jej základnou úlohou bolo vykonať súladným spôsobom výklad hore uvedeného komunitárneho práva vo vzťahu k pojmu „pracovníka zamestnaného na území jedného členského štátu“.

Podľa čl. 13 ods. 2 písm. a) Nariadenia č. 1408/71 platí, že pokiaľ články 14 až 17 neustanovujú inak, tak sa na pracovníka zamestnaného na území jedného členského štátu vzťahujú právne predpisy tohto štátu dokonca aj vtedy, ak má bydlisko na území iného členského štátu alebo ak sa sídlo alebo miesto podnikania podniku alebo fyzickej osoby, ktorá ho zamestnáva, nachádza na území iného členského štátu.

45. V súvislosti s uvedenou problematikou výkladu právnych noriem a v súvislosti s hore uvedenou námietkou žalobcu týkajúcou sa nesprávneho právneho posúdenia veci Najvyšší súd poukazuje na to, že idea právneho štátu zakotvená v článku 1 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky vyžaduje nielen od orgánov súdnej moci, ale aj moci výkonnej, aby ich výklad práva v konkrétnej veci nepochybne smeroval (viď princíp právnej istoty) k tomu výsledku, ktorý mal, resp. mal mať na mysli zákonodarca pri jeho tvorbe.

Na základe uvedeného potom pre správny súd spočíva prieskum interpretácie právnej normy správnym orgánom v tom, že zákonodarcom všeobecne sformulované pravidlo (je nutné mať na mysli najmä jeho dispozíciu) musí transformovať prostredníctvom vhodných jazykových prostriedkov na, pre podmienky konkrétneho skutkového stavu, aplikácie schopné pravidlo, a toto porovnáva s reálnou situáciou, dejom, resp. postojom či iným druhom správania jednotlivca v prejednávanej veci. Následne preverí, či úradná osoba vykonávajúca výklad svojej právno - aplikačnej úvahy - úvah, ktoré ju abstraktne vedeným spôsobom viedli k prijatiu takéhoto výsledku výkladu, v prejednávanej veci v zmysle § 209 ods. 4 zák. č. 461/2003 Z.z. (resp. v prípade sudcu podľa § 157 ods. 2 v spojení s § 246c ods. 1 O.s.p.) dostatočne objasnila svoje základné úvahy, ktoré ju k tomuto výsledku výkladu viedli. Takýto prístup k výkladu práva v súdnej praxi je naplnením princípu právnej istoty v spoločnosti a súčasne eliminuje ľudskú omylnosť a ovplyvniteľnosť.

46. Hoci Ústavný súd Slovenskej republiky prostredníctvom nálezu sp. zn. III. ÚS 341/07 uprednostnil kritérium gramatického výkladu, t.j. pri výklade a aplikácii ustanovení právnych predpisov je nepochybne potrebné vychádzať prvotne z ich doslovného znenia, tak následne zdôraznil, že všeobecný súd nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne. Môže, ba dokonca sa musí od neho [podľa Najvyššieho súdu mienil Ústavný súd od doslovného znenia právneho textu] odchýliť v prípade, keď to zo závažných dôvodov vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavne súladného výkladu zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov (čl. 152 ods. 4 ústavy). Samozrejme, že sa v takýchto prípadoch musí zároveň vyvarovať svojvôle (arbitrárnosti) a svoju interpretáciu právnej normy musí založiť na racionálnej argumentácii.

V prípadoch nejasnosti alebo nezrozumiteľnosti znenia ustanovenia právneho predpisu (umožňujúceho napríklad viac verzií interpretácie) alebo v prípade rozporu tohto znenia so zmyslom a účelom príslušného ustanovenia, o ktorého jednoznačnosti niet pochybností, možno uprednostniť výklad „e ratione legis“ pred doslovným gramatickým (jazykovým) výkladom.

47. Obdobne v náleze sp. zn. III. ÚS 70/09 Ústavný súd Slovenskej republiky uvádza, že pri výklade práva

„...sa jednotlivé metódy výkladu uplatňujú vo vzájomnom prepojení, pričom žiadna z nich nemá mať absolútnu prednosť. Jednotlivé uplatnené metódy by sa mali navzájom dopĺňať a viesť k zrozumiteľnému a racionálne zdôvodnenému vysvetleniu textu právneho predpisu. Východiskom v procese interpretácie a aplikácie práva je síce gramatický výklad textu právneho predpisu, interpret však musí tiež zohľadniť účel zákona, systematickú súvislosť a logické väzby medzi jednotlivými normami zákona. Jednou zo základných interpretačných metód ústavného súdu je príkaz ústavne konformnej interpretácie jednoduchého práva, najmä v prípade, ak ustanovenie právneho predpisu umožňuje rozdielnu interpretáciu. Úlohou súdu v tomto prípade je interpretovať sporné ustanovenie zákona ústavne konformným spôsobom.“

48. Avšak aj za tejto situácie musí Najvyšší súd zdôrazňovať, že výklad komunitárneho práva, t.j. aj ustanovenia čl. 13 a 14 Nariadenia č. 1408/71 naráža na interpretačný monopol Súdneho dvora (viď čl. 267 Zmluvy o fungovaní Európskej únie). Toto je možno pri splnení výnimočných lingvistických podmienok prelomiť iba s pomocou výkladovej doktríny „acte claire“ (prípád Da Costa), t.j. kedy je výklad komunitárneho práva bez ďalšieho jednoznačne zjavný a jasný, poprípade doktríny „acte éclairé“ (prípád CILFIT), t.j. ak existuje predchádzajúca ustálená judikatúra Súdneho dvora alebo jeho rozsudok týkajúci sa takmer identického sporu.

49. Nie však žalovaná, ale krajský súd sa uchopil vytvárania podporných argumentov, keď na prejednávanej vec chcel aplikovať závery vyslovené Súdny dvorom v jeho rozsudku z 10. februára 2000 sp. zn. C-202/97 z 10.02.2000 vo veci Fitzwilliam Executive Search Ltd. v. Bestuur van het Landelijk instituut sociale verzekeringen, resp. rozsudok Súdneho dvora sp. zn. C-196/90 zo 04.10.1991 vo veci účastníkov Fonds voor Arbeidsongevallen v. Madeleine De Paep (viď body č. 22 a 28). V súvislosti s uvedenými rozsudkami Najvyšší súd upozorňuje žalovanú, že pre prejednávajúcu vec boli vyslovené dôležité závery Súdny dvorom prostredníctvom rozsudku sp. zn. C-399/09 z 22. júna 2011 vo veci účastníkov Marie Landtová v. Česká správa sociálního zabezpečení.

50. Takéto konanie Najvyšší súd vo svojej judikatúre (napríklad rozsudok sp. zn. 1 So/118/2010 zo 14.12.2010) označil ako neprípustné na základe nižšie citovaných právnych názorov: „Postup súdu v správnom súdnictve, kedy skutkové zistenia vyplývajúce z podkladov rozhodnutia krajský súd vysloví namiesto správneho orgánu, a následne vysloví svoju právnu subsumáciu týchto podkladov rozhodnutia, ktoré v napadnutom rozhodnutí správneho orgánu absentovali, tak takýto postup je nežiaducim suplovaním výkonnej moci a následne je v rozpore so zásadou kasačného prieskumu (§ 250i ods. 1 O.s.p.), ktorý dominuje v správnom súdnictve, ak nejde o prieskum rozhodnutí správnych orgánov, ktorý si vyžaduje uprednostniť apelačný princíp.“

51. Preto, ak sa naplnením úvah namiesto správneho orgánu zhostí krajský súd, ktorému však takéto „doodôvodnenie“ napadnutého rozhodnutia namiesto vykonaniu prieskumu jeho zákonnosti neumožňuje zásada trojitej deľby štátnej moci (čl. 141 ods. 2 a čl. 142 ods. 1 v spojení so 7. oddielom Druhej hlavy ústavy), tak týmto konaním sa nesprávne koriguje právna úvaha vyslovená správnym orgánom. Preto následná snaha krajského súdu ozrejmiť riadnosť záverov žalovanej aj pri výklade článku 14 ods. 1 písm. a) Nariadenia č. 1408/71 prezentáciou právnych názorov vo vzťahu k zamestnávaniu osôb agentúrami dočasného zamestnávania (viď body č. 22 a 25), ktoré Európsky súdny dvor vyslovil v hore uvedenej veci Fitzwilliam (rozsudok sp. zn. C-202/97 z 10. februára 2000), neumožnila žalobcovi na túto argumentáciu adekvátne reagovať už v samotnom konaní vo veciach sociálneho poistenia, a preto svoju procesnú obranu musel preniesť do odvolacieho súdneho konania, čo však nie je úlohou odvolacieho súdu.

52. Je nepochybné, že ústavný imperatív na ústavno-konformný výklad právnych predpisov (čl. 7 ods. 2 v spoj. s čl. 144 ods. 1 ústavy) aktivizuje orgány súdnej moci, aby prihliadli aj na únióvu zásadu lojality (článok 4 ods. 3 veta druhá Zmluvy o Európskej únii), ktorá implicitne núti súdy, aby vo vnútroštátnom konaní poskytli tak vysoký stupeň ochrany úniových práv, hoci o jej ochranu účastníci výslovne nepožiadali. Na základe uvedených záverov nedostatočné odôvodnenie aplikácie príslušných ustanovení úniového práva s dôrazom na zachovanie zásady lojality naplnilo zrušovacie ustanovenie obsiahnuté v § 250j ods. 2 písm. a) O.s.p.

2) Vplyv formulárov E 101:

53. Žalovaná ďalej v napadnutom rozhodnutí konštatovala, že zamestnancovi nebol vystavený vysielajúcim štátom (Maďarsko) formulár E 101 (viď bod č. 3). Tiež deklarovala, že nie je oprávnená skúmať dôvody, pre ktoré nebol zamestnancovi vystavený formulár E 101 vysielajúcim členským štátom a že ani nemá vedomosť o udelení výnimky podľa čl. 17 Nariadenia č. 1408/71.

54. Samotný význam citovaného formulára pre preskúmanú vec objasnila tak, že zamestnanec sa

počas doby vyslania v štáte vykonávania zamestnania preukazuje formulárom E 101 (podľa žalovanej potvrdenie o uplatniteľnej legislatíve), ktorý po podaní žiadosti a splnení podmienok vyslania vystaví nositeľ poistenia v štáte, kde je osoba poistená. Takisto podľa žalovanej formulár E 101 potvrdzuje, že osoba, ktorej bol vystavený, podlieha v oblasti sociálneho zabezpečenia legislatíve členského štátu, ktorý formulár E 101 vystavil a zároveň oslobodzuje danú osobu od povinnosti platiť príspevky na sociálne zabezpečenie v členskom štáte, resp. v členských štátoch, v ktorých vykonáva činnosť.

55. Uvedené opisné konštatovanie záverov žalovanej však nebolo z jej strany podložené právnymi ustanoveniami citovanými v plnom rozsahu a relevantnými (t.j. účinnosť a riadnosť) pre posudzovanie zistenej skutočnosti, ktoré by správnosť takýchto záverov vo forme jasných úvah logicky podporili. Zákondarca ústavné požiadavky na právnú istotu a dobrý výkon verejnej správy (viď Odporúčanie Výboru ministrov Rady Európy č. /2007/7 o dobrej verejnej správe) vrátane zásady legality (viď čl. 2 ods. 2 ústavy) premietol do požiadavky, aby orgány verejnej správy podporili citáciou právnych ustanovení, ktoré účastníkov presvedčia o správnosti vyslovených záverov.

Preto na naplnenie takejto ústavnej požiadavky nepostačuje púhe uvedenie záverov konajúceho správneho orgánu o tom, že účastník konania je zaťažený určitou administratívno-právnou povinnosťou, t.j. absencia právnych záverov (dôvodov) vybočuje z hore vymedzených ústavných medzí a pre konanie vo veciach sociálneho poistenia je *expressis verbis* vylúčená ustanovením § 209 ods. 3 zák. č. 461/2003 Z.z., ktoré vyžaduje jasnú a presvedčivú aplikáciu právnych noriem (právnej normy), o ktoré by sa mali rozhodovacie dôvody jasne opierať. Tomu nezodpovedá situácia, kedy v odôvodnení takáto aplikácia nie je objasnená vôbec.

Podľa § 209 ods. 3 zák. č. 461/2003 Z.z. v odôvodnení rozhodnutia organizačná zložka Sociálnej poisťovne uvedie, ktoré skutočnosti boli podkladom na rozhodnutie, akými úvahami bola vedená pri hodnotení dôkazov a pri použití právnych predpisov, na ktorých základe rozhodovala.

56. Tým sa odlišuje zrušujúci dôvod v zmysle § 250j ods. 2 písm. a) O.s.p. (nesprávne právne posúdenie veci) od zrušujúceho dôvodu zakotveného v § 250j ods. 2 písm. d) O.s.p. (nepreskúmateľnosť pre nedostatok dôvodov), kde sú v nedostatočnej miere, resp. vôbec nevyjadrené skutkové dôvody podstatné pre rozhodnutie.

57. Na uvedený nedostatok odôvodnenia vo všeobecnom správnom konaní Najvyšší súd už v svojej judikatúre upozornil tým, že vyslovil nasledujúce obdobné závery (viď rozsudok sp. zn. 1 Sžd/36/2011 z 15.05.2012):

„Absencia právnych dôvodov predstavuje situáciu vylúčenú ustanovením § 3 ods. 1 v spojení s § 46 a § 47 ods. 3 Správneho poriadku, kedy jasná a presvedčivá aplikácia právnych noriem (právnej normy), o ktoré by sa mali rozhodovacie dôvody jasne opierať, nie je daná vôbec alebo je spomenutá konajúcim správnym orgánom iba vo všeobecnej rovine (najmä citačným spôsobom).“

58. Žalovaná však až prostredníctvom svojho vyjadrenia (viď body č. 35 a 36) odkázala na ústavnú kolíznú normu obsiahnutú v čl. 7 ods. 2 a 4 ústavy, a tiež na závery vyslovené v rozhodnutí č. 181 Správnej komisie Európskych spoločností pre sociálne zabezpečenie migrujúcich pracovníkov vrátane postavenia tejto Správnej komisie v zmysle ustanovenia čl. 80 ods. 3 Nariadenia č. 1408/71 v systéme orgánov Európskej únie.

59. Obdobne ako hore uvedené (bod č. 49) takéto konanie Najvyšší súd vo svojej judikatúre (napríklad rozsudok sp. zn. 5 Sžf/89/2007 z 02.12.2008) označil ako neprípustné na základe nižšie citovaných právnych názorov:

„Najvyšší súd zdôrazňuje, že nie je prípustný taký procesný stav, aby argumentácia žalovaného správneho orgánu obsiahnutá v jeho vyjadrení k žalobe nahrádzala pre konajúci súd odôvodnenie napadnutého rozhodnutia, lebo takáto argumentácia napomáha prvostupňovému súdu iba bližšie pochopiť základné argumenty žalovaného a nie ich nedostatok napraviť.“

60. V súvislosti s uvedenou úniou zásadou lojality Najvyšší súd na jednej strane uznáva, že zákondarca prostredníctvom ustanovenia § 121 O.s.p. pre súdy vytvoril znalostnú fikciu celého

úniového práva, avšak na druhej strane toto nie je možné interpretovať v tom duchu, že správny súd v prípade nedostatočnej aplikácie komunitárneho/úniového práva opustí svoju pozíciu prieskumného orgánu a argumentačne dotvorí v tejto časti odôvodnenie napadnutého rozhodnutia namiesto správneho orgánu.

Podľa § 121 O.s.p. netreba dokazovať skutočnosti všeobecne známe alebo známe súdu z jeho činnosti, ako aj právne predpisy uverejnené alebo oznámené v Zbierke zákonov Slovenskej republiky a právne záväzné akty, ktoré boli uverejnené v Úradnom vestníku Európskych spoločenstiev a v Úradnom vestníku Európskej únie.

61. Naopak, úlohou žalovanej bolo v zmysle § 209 zák. č. 461/2003 Z.z. (spomenuté už v bode č. 55) v napadnutom rozhodnutí náležite objasniť svoje úvahy, na základe akých právnych predpisov je podľa jej mienky pre rozhodnutie vo veci právne relevantné hore uvedený formulár E 101.

Nakoľko tak nevykonala, aj toto naplnilo zrušovacie ustanovenie obsiahnuté v § 250j ods. 2 písm. a) O.s.p.

Podľa § 209 ods. 4 zák. č. 461/2003 Z.z. v odôvodnení rozhodnutia organizačná zložka Sociálnej poisťovne uvedie, ktoré skutočnosti boli podkladom na rozhodnutie, akými úvahami bola vedená pri hodnotení dôkazov a pri použití právnych predpisov, na ktorých základe rozhodovala.

3) Prípustnosť dvojitého sociálneho poistenia zamestnanca

62. Z preambule Nariadenia č. 1408/71 nepochybne vyplýva, že účelom vytvorenia koordinujúceho systému sociálneho zabezpečenia v európskych spoločenstvách je vyhnúť sa dvojitému sociálnemu poisteniu jednotlivca (viď odsek 7 preambule) a vylúčiť tak negatívne dôsledky prejavujúce sa v duplicitnej výplate rôznych dôchodkových dávok (viď odsek 12 preambule), resp. v nezapočítaní všetkých dôb, ktoré zohľadňujú právne predpisy jednotlivých členských štátov pri posudzovaní nároku na nadobudnutie a zachovanie nároku na dávky a ich výpočet (viď odsek 10 preambule).

63. Preto sa mala žalovaná, aj „ex offo“ prístupom zaoberať preverením, či skutočne žalobca (ako aj neskôr žalobca tvrdil napr. v odvolaní z 21.09.2011 /č. 8/, resp. v podanej žalobe z 29.02.2012, či vo svojom stanovisku k vyjadreniu žalovanej v súdnom konaní) platby súvisiace so sociálnym poistením (zabezpečením) zamestnanca neodvádza v krajine svojho domicilu, a už táto skutočnosť mohla byť dôvodom pre iné právne hodnotenie právnej úpravy vzťahujúcej sa na sociálne poistenie (zabezpečenie) zamestnanca.

64. S uvedeným záverom súvisí aj vyriešenie otázky, či OEP (orgán vymedzený všeobecne žalovanou v bode č. 6) je orgánom sociálneho poistenia v takom rozsahu, ako to predpokladá slovenská úprava, t.j. či zabezpečuje povinné nemocenské a dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti poistenej osoby.

Avšak z pripojeného listu uvedenej maďarskej organizácie na prvý pohľad pre Najvyšší súd vyplývajú pochybnosti, čo sa týka jej označenia, t.j. že ide iba, resp. najmä o orgán zdravotného poistenia (viď anglický text „National Health Insurance Fund“ uvedený v prílohe č. 17 administratívneho spisu). Potom žalovaná neodôvodnila svoje úvahy, ktoré ju viedli k hodnoteniu maďarskej organizácie, že ide o: „orgán sociálneho zabezpečenia v Maďarskej republike“ (viď druhá veta na str. 6 napadnutého rozhodnutia). Nakoľko tak nevykonala, aj toto naplnilo zrušovacie ustanovenie obsiahnuté v § 250j ods. 2 písm. a) O.s.p.

4) Charakter rozhodnutí Správnej komisie:

65. Významným argumentom žalovanej boli dôvody vychádzajúce z rozhodnutia Správnej komisie Európskych spoločenstiev pre sociálne zabezpečenie migrujúcich pracovníkov (ďalej na účely rozsudku len „Správna komisia“) z 13.12.2000 publikovaného v Úradnom vestníku Európskej únie, ktoré precizuje podmienky vyslania upravené v Nariadení č. 1408/71. V tomto konaní mala Správna komisia vychádzať z kompetencie zakotvanej v ustanovení čl. 80 ods. 3 Nariadenia č. 1408/71. Citované rozhodnutie malo podľa žalovanej odôvodniť význam formuláru E 101 pre predmetné konanie.

66. V súlade s vyššie uvedenými závermi Najvyšší súd konštatuje, že v napadnutom rozhodnutí žalovanej (príloha č. 11 administratívneho spisu) celkom absentujú úvahy žalovanej (označenie právneho ustanovenia s jeho relevantnou citáciou), ktoré by logicky odôvodňovali jej prijaté závery (odôvodňovacie argumenty).

67. Najvyšší súd najmä poukazuje na to, že vyššie uvedený čl. 80 ods. 3 Nariadenia č. 1408/71 sa prostredníctvom svojich 4 odsekov týka zloženia a pracovných metód uvedenej Správnej komisie. Naopak pôsobnosť a právomoc Správnej komisie je vymedzená až v nasledujúcom článku 81, kde najmä v písm. a) je výslovne zakotvená dominancia súdnej ochrany - viď formulácia „zaoberať sa všetkými správnymi otázkami a otázkami výkladu bez toho, aby bolo dotknuté právo príslušných orgánov, inštitúcií a osôb obrátiť sa na súd v zmysle právnych predpisov členských štátov, tohto nariadenia alebo zmluvy“.

Podľa článku 80 ods. 3 Nariadenia č. 1408/71. Pri Komisii Európskych spoločenstiev pôsobí Správna Komisia pre sociálne zabezpečenie migrujúcich pracovníkov (ďalej "správna Komisia"), zložená zo zástupcov vlády každého členského štátu, ktorej pomáhajú, ak je to potrebné, odborní poradcovia. Zástupca Komisie Európskych spoločenstiev sa zúčastňuje na zasadnutiach správnej komisie vo funkcii poradcu.

2. Správnej komisii pomáha v technických otázkach Medzinárodný úrad práce podľa podmienok dohôd uzavretých na tento účel medzi Európskym hospodárskym spoločenstvom a Medzinárodnou organizáciou práce.

3. Štatúty správnej komisie sa vypracujú na základe vzájomnej dohody medzi jej členmi.

Rozhodnutia o otázkach výkladu uvedené v článku 81 písm. a) musia byť prijaté jednomyselne. Rozhodnutia sú v potrebnom rozsahu zverejňované.

4. Sekretariát správnej komisie zabezpečuje Komisia Európskych spoločenstiev.

68. Navyše musí Najvyšší súd v súlade s výkladom vnútroštátneho práva upozorniť na kolízu ústavnú normu zakotvenú v článku 7 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ktorá iba právne záväzné akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie postavila do pozície „ultra legis“. Základnou podmienkou, prečo tieto akty sa do uvedenej pozície dostávajú je, že boli vydané na to oprávnenými orgánmi Európskej únie/ Európskych spoločenstiev.

Ani v tomto prípade, bez ohľadu na nesprávne označenie kompetenčného ustanovenia (t.j. čl. 80), žalovaná neobjasnila, prečo sa má správny súd domnievať, že hore citované rozhodnutie Správnej komisie o povinnosti sa preukazovať formulárom E 101 má mať bez ďalšieho prednosť pred zákonom, ktorý iba ako jediný v právnom prostredí Slovenskej republiky popri osobitných vládnych nariadeniach a medzinárodných zmluvách môže jednotlivcom adresovať povinnosť. Nakoľko tak nevykonala, aj toto naplnilo zrušovacie ustanovenie obsiahnuté v § 250j ods. 2 písm. a) O.s.p.

Podľa článku 7 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky Slovenská republika môže medzinárodnou zmluvou, ktorá bola ratifikovaná a vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo na základe takej zmluvy preniesť výkon časti svojich práv na Európske spoločenstvá a Európsku úniu. Právne záväzné akty Európskych spoločenstiev a Európskej únie majú prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky. Prevzatie právne záväzných aktov, ktoré vyžadujú implementáciu, sa vykoná zákonom alebo nariadením vlády podľa čl. 120 ods. 2.

Podľa článku 13 ods. 1 ústavy povinnosti možno ukladať

- a) zákonom alebo na základe zákona, v jeho medziach a pri zachovaní základných práv a slobôd,
- b) medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 4, ktorá priamo zakladá práva a povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb, alebo
- c) nariadením vlády podľa čl. 120 ods. 2.

69. Navyše musí Najvyšší súd zdôrazniť, že primárne únievé právo vymedzuje inštitucionálny rámec Európskej únie prostredníctvom čl. 13 a nasl. tým spôsobom, že hore uvedená Správna komisia tam uvedená nie je.

5) Charakter Zmluvy o dočasnom pridelení pracovníkov:

70. V súvislosti s hore uvedenými závermi sa musí Najvyšší súd vyjadriť k vplyvu charakteru a právneho poriadku, podľa ktorého bola Zmluva o dočasnom pridelení pracovníkov uzatvorená na prejednávanej veci.

71. Žalovaná nevykonala eurokonformným spôsobom výklad ustanovenia čl. 13 Nariadenia č. 1408/71 s dôrazom na hore uvedený obsah pojmu „pracovník zamestnaný na území jedného členského štátu“. Navyše bolo od nej logicky očakávané, že sa vysporiada s predpokladmi aplikácie ustanovenia čl. 14 ods. 1 písm. a) Nariadenia č. 1408/71 (z jeho výkladu napríklad vychádza v bode č. 3), najmä že sa dôsledne vysporiada s naplnením podmienok pre aplikáciu jej výnimiek, t.j. predovšetkým čl. 14 Nariadenia č. 1408/71 vo vzťahu k naplneniu lehoty 12 mesiacov.

Podľa čl. 14 ods. 1 písm. a) Nariadenia č. 1408/71 sa článok 13 ods. 2 písm. a) uplatňuje s nasledujúcimi výnimkami a výhradami:

i) Na pracovníka zamestnaného na území členského štátu podnikom, pre ktorý zvyčajne pracuje, ktorého tento podnik vyslal na územie iného členského štátu vykonávať pre tento podnik prácu, sa naďalej vzťahujú právne predpisy prvého členského štátu za predpokladu, že predpokladané trvanie tejto práce neprekročí 12 mesiacov a že tento pracovník nie je vyslaný nahradiť iného pracovníka, ktorý ukončil dobu svojho vyslania.

ii) Ak trvanie práce, ktorá sa má vykonať, presiahne dĺžku pôvodne očakávaného trvania v dôsledku nepredvídaných okolností a prekročí 12 mesiacov, na pracovníka sa ďalej vzťahujú právne predpisy prvého členského štátu až do dokončenia takejto práce za predpokladu, že príslušný orgán členského štátu, na územie ktorého bola dotknutá osoba vyslaná, alebo úrad určený týmto orgánom s tým súhlasí. Takýto súhlas sa musí vyžiadať pred uplynutím pôvodnej dvanásťmesačnej doby. Takýto súhlas sa však nemôže udeliť na dobu dlhšiu ako 12 mesiacov.

72. Z napadnutého rozhodnutia nevyplýva, že by žalovaná spochybnila, že žalobca ako agentúra dočasného zamestnávania zamestnal zamestnanca, ktorého vyslal na základe Zmluvy o dočasnom pridelení pracovníkov na špecifikovaný výkon činnosti na území Slovenskej republiky. Uvedená zmluva má súkromnoprávny charakter, je uzavretá v zmysle maďarského pracovného práva a jej obsahom je úprava práv a povinností žalobcu a prijímajúcej slovenskej spoločnosti.

73. V žiadnom prípade jej obsah nepodporuje názor žalovanej, že by zamestnancovi vznikol pracovný pomer na území Slovenskej republiky s čím by mal byť zviazaný vznik a následne zánik povinného nemocenského poistenia, povinného dôchodkového poistenia a povinného poistenia zamestnanca v nezamestnanosti, a to v konkrétnom prípade ku dňu 11.10.2007.

V zmluve o dočasnom pridelení pracovníkov sa naopak oprávnenie na vznik a zánik pracovného pomeru zamestnanca deklaruje v prospech žalobcu, ktorý však nič takéto u svojho zamestnanca C. K. K. netvrdí.

74. Takisto ani žalované, resp. jej prvostupňový orgán neurčili na základe čoho a voči komu mal pracovný pomer pôvodne vzniknúť, a následne v zmysle napadnutého rozhodnutia aj zaniknúť, ako správne argumentuje žalobca.

Navyše, pokiaľ by mal pracovný pomer zamestnanca vzniknúť na území Slovenskej republiky len na tom základe, že zamestnanec začal vykonávať druh práce mu nepochybne určený žalobcom v prospech prijímajúcej slovenskej spoločnosti, potom logickému očakávaniu by zodpovedala komunikácia žalovanej s prijímajúcou slovenskou spoločnosťou a nie so žalobcom, ako v skutočnosti nastalo.

75. Vzhľadom na hore uvedené závery výrok prvostupňového orgánu žalovanej, že zamestnancovi „zaniklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti“ vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci a na tom základe nemá oporu v hore uvedených zákonných ustanoveniach.

76. Najvyšší súd nemá právomoc hodnotiť spor žalobcu a žalovaného, či rozhodnutie maďarského súdu malo vyvolať nejaké účinky na území Slovenskej republiky v prejednávanej veci, a preto sa k tejto

námietke vyjadrovať nebude.

V.

77. Na základe zisteného skutkového stavu, uvedených právnych skutočností, po vyhodnotení námietok žalobcu, ako aj s prihliadnutím na závery obsiahnuté v svojich predchádzajúcich rozhodnutiach, najmä už vo vyššie citovaných rozsudkoch a nálezoch, pri ktorých Najvyšší súd nezistil žiaden relevantný dôvod, aby sa od nich odchýlil (napríklad zásadná zmena právneho prostredia, zistenie odlišného skutkového stavu alebo prijatie protichodného zjednocovacieho stanoviska), rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku rozsudku.

Podľa čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky sú sudcovia pri výkone svojej funkcie nezávislí a pri rozhodovaní sú viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 a zákonom.

Podľa § 135 ods. 1 O.s.p. je súd viazaný rozhodnutím ústavného súdu o tom, či určitý právny predpis je v rozpore s ústavou, so zákonom alebo s medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná [§ 109 ods. 1 písm. b)]. Súd je tiež viazaný rozhodnutím ústavného súdu alebo Európskeho súdu pre ľudské práva, ktoré sa týkajú základných ľudských práv a slobôd. Ďalej je súd viazaný rozhodnutím príslušných orgánov o tom, že bol spáchaný trestný čin, priestupok alebo iný správny delikt postihniteľný podľa osobitných predpisov, a kto ich spáchal, ako aj rozhodnutím o osobnom stave, vzniku alebo zániku spoločnosti a o zápise základného imania; 14) súd však nie je viazaný rozhodnutím v blokovom konaní.

78. Najvyšší súd Slovenskej republiky neuviedol vo výroku zrušujúceho rozsudku zákonné ustanovenie, podľa ktorého bolo rozhodnutie správneho orgánu zrušené (§ 250j ods. 4 prvá veta O.s.p.), nakoľko dôvodom podania tejto informácie súdom je v zmysle § 250j ods. 4 veta druhá O.s.p. poskytnúť podklady pre posúdenie prípustnosti možného odvolania proti rozsudku súdu. Nakoľko proti rozhodnutiam Najvyššieho súdu vydaným v správnom súdnictve nie sú nielen generálne (§ 246 c ods. 1 O.s.p.), ale aj špeciálne (§ 250ja ods. 6 O.s.p.) prípustné opravné prostriedky, potom nie je možné ust. § 250j ods. 4 O.s.p. na výroky rozhodnutí Najvyššieho súdu aplikovať.

79. Bude preto úlohou žalovanej, aby sa v ďalšom konaní riadila právnym názorom súdu vysloveným v tomto rozsudku až do okamihu, keď postupom podľa § 22 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch Najvyšší súd nevysloví iný právny záver.

80. O práve na náhradu trov odvolacieho súdneho konania rozhodol Najvyšší súd podľa § 224 ods. 1 v spojitosti s § 250k ods. 1 a § 246c ods. 1 O.s.p., podľa ktorého úspešnému žalobcovi právo na úplnú náhradu trov tohto konania vzniklo.

81. Výška priznaných náhrad trov konania sa skladá:

1. Z náhrady trov právneho zastúpenia, ktoré právny zástupca žalobcu listom z 29.02.2012 v zmysle vyhl. Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z.z. vyčíslil a Najvyšší súd uznal:

1.1. Trovy právneho zastúpenia na krajskom súde

1.1.1. prevzatie a príprava zastúp. (12) - 1 úkon práv. pomoci 127,16 €

1.1.1.1. prislúchajúca náhrad rež. paušálu 7,63 €

1.1.2. podanie žaloby (12) - 1 úkon práv. pomoci 127,16 €

1.1.2.1. prislúchajúca náhrad rež. paušálu 7,63 €

1.2. Trovy právneho zastúpenia na odvolacom súde

1.2.1. podanie odvolania (13) 1 úkon práv. pomoci 130,16 €

1.2.1.1. prislúchajúca náhrad rež. paušálu 7,81 €

2. z náhrady 20% DPH

tzn. v celkovej sume : 489,06 €

Iné výdavky úspešného žalobcu neboli zo súdneho spisu zjavné a preto neboli priznané.

82. Nakoľko úspešný žalobca bol zastúpený advokátom, je nutné podľa § 149 ods. 1 O.s.p. zaplatiť mu

priznanú náhradu trov. Bližšie podrobnosti o spôsobe platby a účte právneho zástupcu nie sú súčasťou súdneho spisu.

83. Najvyšší súd v prejednávanej veci v súlade s ust. § 250ja ods. 3 O.s.p. rozhodol bez pojednávania, lebo nezistil, že by týmto postupom bol porušený verejný záujem (vo veci prebehlo na prvom stupni súdne pojednávanie, pričom účastníkom bola daná možnosť sa ho zúčastniť), nešlo o vec v zmysle § 250i ods. 2 O.s.p. (úprava vzniku, resp. zániku sociálno-poistných vzťahov je spojená s verejnoprávnymi vzťahmi), v konaní nebolo potrebné v súlade s ust. § 250i ods. 1 O.s.p. vykonať dokazovanie a z iných dôvodov nevznikla potreba pojednávania nariadiť.

84. V prejednávanej veci Najvyšší súd Slovenskej republiky v oblasti ukladania alebo rušenia súdnych poplatkov v zmysle § 12 zák. č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch nevyužil svoje oprávnenie.

Podľa § 12 ods. 1 veta druhá zák. č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch vo veciach poplatkov za konanie na odvolacom súde rozhoduje súd, proti rozhodnutiu ktorého odvolanie smeruje, ak o poplatku nerozhodol odvolací súd.

S prihliadnutím na to, že Najvyšší súd Slovenskej republiky ako odvolací súd uvedenú právomoc nevyužil, dochádza tým k zákonnej delegácii na krajský súd, aby o súdnom poplatku, ak vôbec poplatková povinnosť v prejednávanej veci vznikla, za odvolacie konanie rozhodol.

85. Záverom Najvyšší súd upozorňuje, že pri označovaní žalobcu ako zahraničnej právnickej osoby jeho obchodným menom vychádzal z dokumentov úradnej povahy, ktoré sa však čiastočne odlišovali. Preto uprednostnil označenie, pod ktorým bola podaná žaloba.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok (§ 246c ods. 1 O.s.p.).